

Аналітичний огляд вітчизняного ринку лікарських засобів для лікування кашлю

І.І.Басакіна, Д.І.Дмитрієвський

Національний фармацевтичний університет, кафедра заводської технології ліків
Харків, Україна

Проведено комплексний аналіз вітчизняного ринку лікарських засобів для лікування кашлю з використанням інформаційно-пошукової системи «Лікарські засоби» ТОВ «Моріон». Встановлено, що на теперішній час їх асортимент складає близько 240 найменувань у 321 лікарській формі, серед яких тільки третину пропонують вітчизняні виробники. Поповнення фармацевтичного ринку України здійснюється або за рахунок імпортованих препаратів, або за рахунок вітчизняного виробництва вже існуючих лікарських засобів. Отримані результати вказують на відсутність комбінованих вітчизняних ліків у формі швидкорозчинних (шипучих) таблеток, що підтверджує важливість пошуку та виробництва даної лікарської форми для лікування захворювань бронхолегеневої системи з метою підвищення рівня забезпечення населення ефективними, безпечними та доступними лікарськими засобами.

Ключові слова: аналіз ринку, лікарські засоби, лікування кашлю.

ВСТУП

Захворювання бронхолегеневої системи є одними з найпоширеніших у всьому світі, у тому числі й в Україні. Так, згідно з даними медичної статистики, в Україні майже кожна шоста людина має патологію органів дихання, а в структурі захворюваності дітей хвороби бронхолегеневої системи займають перше місце і складають більш 60%. За останні роки кількість захворювань має тенденцію до зростання,

що пов'язано з умовами праці, які призводять до професійних захворювань, несприятливою екологічною ситуацією в країні та поширенням паління серед населення — однієї з найнесприятливіших розповсюджених шкідливих звичок.

Найбільш часта причина звернення пацієнтів за медичною допомогою на етапі амбулаторного лікування — гостро виникаючий кашель як один з головних симптомів ураження органів дихання. Він погіршує якість життя пацієнтів і може бути причиною небезпечних ускладнень: міальгії в області грудини та черевного пресу, підвищення внутрішньочеревного тиску, що сприяє формуванню діафрагмальної та збільшенню пахових гриж, погіршенню церебральної гемодинаміки та ін. [4, 5, 7, 8]. Враховуючи вищенаведене, надання якісної лікарської допомоги даній групі хворих є вельми актуальною.

В умовах ринкової економіки безпечно, якісне та ефективне забезпечення населення лікарськими засобами потребує достатньої інформації про асортимент препаратів, що пропонуються для лікування тієї чи іншої патології. Саме тому проведення маркетингових досліджень в розрізі препаратів, що використовуються для лікування захворювань бронхолегеневої системи, набуває великого значення.

Метою даної роботи було комплексне вивчення вітчизняного ринку лікарських засобів промислового виробництва, які використовуються для лікування кашлю.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Маркетинговий аналіз здійснювали з використанням інформаційно-пошукової системи «Лікарські засоби» ТОВ «Моріон», яка дозволяє оперативно відслідковувати зміни в структурі пропозиції.

ТАБЛИЦЯ 1

Загальна кількість фірм-виробників на фармацевтичному ринку України, які пропонують лікарські засоби, що впливають на бронхолегеневу систему

Країна	Кількість фірм-виробників	Питома вага серед фірм-виробників, %	Кількість препаратів	Питома вага серед зареєстрованих препаратів, %
1. Україна	37	28,24	107	33,33
Країни Західної Європи				
1. Німеччина	17	12,98	50	15,58
2. Франція	5	3,82	7	2,18
3. Швейцарія	4	3,05	11	3,43
4. Чехія	4	3,05	16	4,98
5. Великобританія	3	2,29	3	0,93
6. Польща	3	2,29	7	2,18
7. Болгарія	2	1,53	5	1,56
8. Бельгія	1	0,76	1	0,31
9. Словенія	1	0,76	4	1,25
10. Австрія	1	0,76	1	0,31
11. Нідерланди	1	0,76	1	0,31
12. Італія	1	0,76	4	1,25
13. Словаччина	1	0,76	5	1,56
Азіатський регіон				
1. Індія	28	21,37	58	18,07
2. В'єтнам	4	3,05	6	1,87
3. Пакистан	2	1,53	4	1,25
4. Ізраїль	2	1,53	5	1,56
5. Йорданія	1	0,76	1	0,31
6. Туреччина	1	0,76	1	0,31
Країни ближнього зарубіжжя				
1. Росія	5	3,82	5	1,56
2. Білорусь	2	1,53	4	1,25
3. Латвія	1	0,76	3	0,93
Північноамериканський регіон				
1. США	1	0,76	2	0,62
Транснаціональні компанії				
1. Індія/Великобританія	1	0,76	3	0,93
2. Швейцарія/Німеччина	1	0,76	2	0,62
3. Україна/Бельгія	1	0,76	5	1,56
Разом:	131	100	321	100

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Вивчення номенклатури лікарських засобів вітчизняного ринку, які використовуються для лікування кашлю, показало, що станом на 01.09.2008 р. досліджувана група лікарських препаратів (код R05C згідно з «Класифікаційною системою АТС») нараховує більше 240 найменувань, представлених у 321 лікарській формі. Це складає близько 3% від загальної кількості лікарських препаратів [6].

Враховуючи фактор економічної доступності ліків, першочергово представляло інтерес вивчення лікарських препаратів за країнами-

виробниками та визначення долі препаратів імпортного виробництва, що не завжди реалізують свою продукцію в рамках соціально-орієнтованого маркетингу. Проведений аналіз встановив, що лікарські засоби, які впливають на бронхолегеневу систему, репрезентовані 131 фірмою. Серед них 28,24% займають українські виробники, 69,44% — іноземні і 2,28% — транснаціональні компанії. Лідируючі позиції при цьому посідають країни Західної Європи (33,57% за кількістю фірм-виробників та 35,83% за кількістю препаратів, що виробляються) (рис. 1).

Загальна структура виробників препаратів, що застосовуються при лікуванні кашлю, пред-

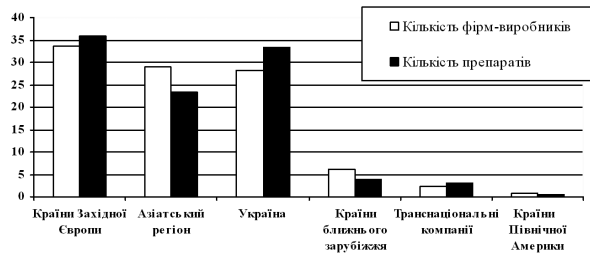

Рис. 1. Структура вітчизняного ринку лікарських препаратів, що діють на бронхолегеневу систему, за регіонами.

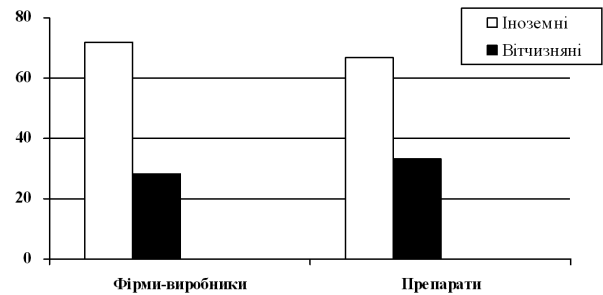

Рис. 2. Аналіз структури виробників та препаратів, представлених на вітчизняному фармацевтичному ринку, що застосовуються при лікуванні кашлю.

ставлена на рис. 2, з якого видно, що іноземні виробники переважають у 2,5 рази за кількістю представлених фірм та в 2 рази за кількістю зареєстрованих препаратів.

Аналіз асортименту препаратів для лікування кашлю встановив, що населення України забезпечується препаратами з 23 країн світу, а також продукцією трьох транснаціональних компаній. Лідируючі позиції серед країн Західної Європи займають Німеччина, Чехія і Швейцарія, які поставляють на український ринок по 50, 16 та 11 препаратів відповідно. Їх сумарна питома вага складає майже чверть від усіх препаратів представленої групи (24%).

З країн азіатського регіону перше місце за кількістю фірм-виробників та представлених препаратів займає Індія, 28 фармацевтичних підприємств якої виробляє 58 лікарських препаратів досліджуваної групи.

Слід зазначити, що Індія є лідером не тільки серед азіатських країн, але й серед інших іноземних виробників. Серед країн ближнього зарубіжжя імпортують лікарські препарати для лікування кашлю Росія, Білорусь та Латвія, але

їх внесок незначний і складає не більш 2% для кожної. Північноамериканський регіон представлено лише США, внесок яких у загальну структуру лікарських засобів обраної групи складає не більше 1% (табл. 1).

З огляду на те, що одним з вагомих факторів, яким керуються споживачі під час вибору лікарського засобу, є, перш за все, ціна, роль вітчизняних препаратів підвищується. Але звертає на себе увагу та обставина, що, не дивлячись на достатньо високі показники стосовно продукції українського виробництва (питома вага яких серед препаратів досліджуваної групи складає 33,33%), пропозиція засобів для лікування кашлю, на жаль, не поповнюється новими препаратами, а розширюється за рахунок дублювання вже існуючих традиційних препаратів, які протягом тривалого часу знаходяться в обігу на фармацевтичному ринку України. Так, наприклад, на теперішній час неферментний муколітик амброксол, що добре зарекомендував себе на практиці, у формі таблеток по 30 мг, виробляється 19 фармацевтичними підприємствами, 10 з яких є українськими ви-

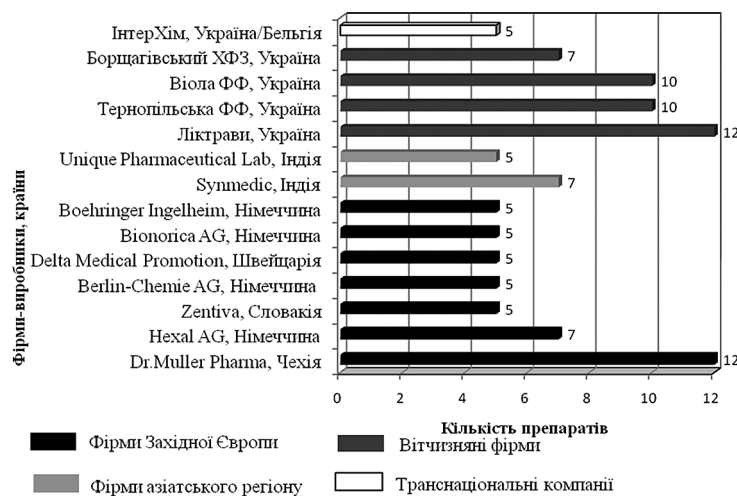

Рис. 3. Фірми-виробники, що лідирують за кількістю препаратів, які діють на бронхолегеневу систему.

Рис. 4. Розподіл лікарських засобів, що впливають на бронхолегеневу систему, за формами випуску.

робниками. Також на фармацевтичний ринок надходять одночасно від кількох вітчизняних виробників такі препарати, як сироп пертусин, таблетки бромгексин та препарати у вигляді лікарської рослинної сировини (трава, листя та ін.), які потребують подальшої обробки та створюють труднощі для споживача.

Лідуючі позиції на українському фармацевтичному ринку препаратів, що використовуються для лікування бронхолегеневих захворювань, займають 14 провідних фірм-виробників (рис. 3), які представляють третину всіх препаратів для лікування кашлю.

Дослідження вітчизняного ринку в частині внеску різних форм випуску в загальну структуру асортименту показали, що лікарські препарати для лікування кашлю представлені в різних лікарських формах, серед яких найбільша доля припадає на сиропи (32,40%), таблетки (24,61%) та лікарську рослинну сировину (11,53%). Решта форм випуску лікарських засобів займає не більш 5% кожна (рис. 4). Слід також зазначити, що на теперішній час широкою популярністю у споживачів користуються швидкокорозційні газоутворюючі (шипучі) таблетки, які мають істотні переваги (застосування лікарських засобів у розчині або дрібнодисперсному стані забезпечує високу швидкість всмоктування, зниження подразнюючої дії на слизову ШКТ, зручність зберігання та застосування, особливо в педіатричній та гериатричній практиці, можливість поєднання компонентів, що реагують між собою та ін.) [3].

Але ця група ліків представлена лише 3 найменуваннями іноземних виробників: «Пропранолол форте» («Engelhard Arzneimittel», Німеччина), «АЦЦ» («Hexal AG», Німеччина) та «Флуімуцил» («Zambon Group», Італія). Остання обставина підкреслює необхідність розширення даного сегмента лікарських препаратів доступними препаратами вітчизняного виробництва.

Захворювання бронхолегеневої системи супроводжуються запаленням слизової оболонки дихальних шляхів, гіперсекрецією бронхіальних залоз, утворенням в'язкого мокротиння, порушенням його евакуації та бронхоспазмом. Тому найбільш оптимальним у фармакотерапії даної патології є вплив на всі ланки патологічного ланцюга, що можна досягти призначенням комбінованих препаратів. Крім того, комбіновані лікарські засоби дозволяють знизити дози, що призводить до зменшення розвитку побічних ефектів [1, 2]. Враховуючи вищевикладене, доцільно було дослідити вітчизняний ринок лікарських препаратів для лікування кашлю в частині внеску комбінованих препаратів у загальну структуру асортименту. Отримані дані вказують на те, що глибина асортименту комбінованих та однокомпонентних препаратів фактично однакова, але звертає на себе увагу та обставина, що комбіновані лікарські засоби, до складу яких входить у більшості випадків лікарська рослинна сировина, пропонуються, головним чином, іноземними виробниками (наприклад, сиропи та льодяники «Кофол», «Доктор Мом», «Лінкас» та ін.). Таким чином, проаналізовані дані вказують на доцільність створення більш доступних за ціною саме вітчизняних комбінованих препаратів, які мають багатовекторну дію і підвищують ефективність фармакотерапії кашлю.

ВИСНОВКИ

1. Проведено дослідження вітчизняного ринку лікарських засобів для лікування кашлю. Встановлено, що 2/3 асортименту препаратів досліджуваної групи ліків складають імпортовані засоби, а серед препаратів вітчизняних виробників має місце явище дублювання препаратів.

2. Отримані дані вказують на важливість пошуку та виробництва нових вітчизняних комбінованих препаратів у формі шипучих таблеток для лікування кашлю з метою підвищення рівня забезпечення населення ефективними та безпечними лікарськими засобами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабак С.Л. Комбинированные препараты в лечении обструктивных болезней легких // Рос. мед. журнал. — 2003. — Т.11, №4. — С.34-37.
2. Белоусов Ю.Б., Омеляновский В.В. Клиническая фармакология болезней органов дыхания. — М., 1996. — С.131-134.
3. Беляцка А.В. Особенности технологии изготовления быстрорастворимых (шипучих) гранул и таблеток // Фармация. — 2008. — №3. — С.38-39.

4. Гембицкая Т.Е. Дифференцированный подход к лечению кашля // Справочник поликлинического врача. — 2008. — №12. — С.43-47.
5. Даниляк И.Г. Кашель: этиология, патофизиология, диагностика, лечение // Пульмонология. — 2001. — №3. — С.33-37.
6. Компендиум 2008 — лекарственные препараты / Под ред. В.Н.Коваленко, А.П.Викторова. — К.: МОРИОН, 2008. — 2270 с.
7. Синопальников А.И. Острый бронхит у взрослых // Терапевтический архив. — 2006. — №3. — С.63-70.
8. Patrick H., Patrick F. Chronic cough // Med. Clin. N. Am. — 1995. — Vol.79. — №2. — P.361-372.

И.И.Басакина, Д.И.Дмитриевский. Аналитический обзор отечественного рынка лекарственных средств для лечения кашля. Харьков, Украина.

Ключевые слова: анализ рынка, лекарственные средства, лечение кашля.

Проведен комплексный анализ отечественного рынка лекарственных средств для лечения кашля с использованием информационно-поисковой системы «Лекарственные средства» ТОВ «Морион». Установлено, что в настоящее время их ассортимент составляет около 240 наименований в 321 лекарственной форме, среди которых только треть предлагают отечественные производители. Пополнение фармацевтического рынка Украины осуществляется или за счет импортных препаратов, или за счет отечественного производства уже существующих лекарственных средств. Полученные результаты

указывают на отсутствие комбинированных отечественных препаратов в форме быстрорастворимых (шипучих) таблеток, что подтверждает важность поиска и производства данной лекарственной формы для лечения заболеваний бронхолегочной системы с целью повышения уровня обеспечения населения эффективными, безопасными и доступными лекарственными средствами.

I.I.Basakina, D.I.Dmitrievskiy. The analytic review of the domestic market of medical products for cough treatment. Kharkiv, Ukraine.

Key words: analysis of the market, medical products, cough treatment.

The complex analysis of the native market of medical products for cough treatment using of information retrieval system «Medical products» by «Morion» is carried out. It was established, that nowadays the assortment of these drugs makes about 240 names in 321 medicinal form among which only 1/3 native manufacturers offer. Replenishment of the pharmaceutical market of Ukraine is carried out either at the expense of import preparations, or at the expense of a drug made in Ukraine of already existing medical products. The obtained results specify in absence of the combined domestic medicines in the form of instant soluble (effervescent) tablets that confirms importance of search and manufacture of their medicinal form for treatment of lungs diseases to increase level of maintenance of the population by effective, safe and accessible medical products.

Надійшла до редакції 30.04.2009 р.